

مرعشی جایگزین کرباسچی شد/ آیا کارگزاران تحول خواه می شود؟

اعضای ارشد کارگزاران سازندگی از حاشیه و متن نشست شامگاه سه‌شنبه حزب به «اعتماد» گفتند

گردش به‌چپِ بالِ راستِ اصلاحات

آذر ماه 74 وقتی 16 نفر از وزیران، معاونان و نزدیکان رییس‌جمهوری وقت دست به انشعاب از جناح راست زدند تا با تاسیس حزبی با عنوان «کارگزاران سازندگی» به چپ‌هایی بپیوندند که در ادامه جناح اصلاحات را تشکیل دادند، احتمالاً فقط می‌خواستند همان‌طور که در ادامه نیز در ادبیات سیاسی مصطلح شد، «بالِ راستِ اصلاحات» باشند اما روند اتفاقات به خصوص طی حدود یک دهه گذشته گاه به نحوی بود که تشکل سیاسی عضو «جبهه اصلاحات ایران» در مقاطعی از نوعی بازگشت به راست صحبت کند و ناظران نیز چنین تحلیل‌هایی از نوع کنش سیاسی‌شان به دست دهند. آنچه اما شامگاه سه‌شنبه و در نشست شورای مرکزی کارگزاران سازندگی رقم خورد، به‌رغم ناظران نشانه‌ای است از اینکه کارگزاران احتمالاً در ادامه راه سیاست‌ورزی خود بیش از این چندسال اخیر با لحن اصلاح‌طلبانه موضع‌گیری و تصمیم‌گیری خواهد کرد. حالا دیگر مردی به دبیرکلی این تشکل سیاسی اصلاح‌طلب رسیده که طی این سال‌ها از صریح‌ترین کارگزارانی‌ها در بیان مواضع اصلاح‌طلبانه این تشکل سیاسی بوده؛ «حسین مرعشی» که شامگاه سه‌شنبه درحالی 33 عضو شورای مرکزی کارگزاران سازندگی به اتفاق به او به عنوان جایگزین «غلامحسین کرباسچی» رای دادند که آن‌طور که رییس سنی نشست شورای مرکزی این تشکل سیاسی به «اعتماد» گفته، کرباسچی در این نشست حاضر نبوده و البته از دو، سه سال پیش گفته که تمایلی به ادامه دبیرکلی در دوره جدید نخواهد بود.

دوره‌ای که اگرچه باید گفت از صبح چهارشنبه آغاز شده اما شاید ریشه تغییراتی را که حالا علنی‌تر شده، باید در کنگره بهمن ماه سال گذشته کارگزاران سازندگی جست‌وجو کرد. زمانی که حدود نیمی از اعضای شورای مرکزی تغییر کرده و آن‌طور که محمد عطریانفر گفته کرباسچی «از مدت‌ها پیش، نه این پیام اخیر؛ بلکه از دو، سه سال پیش» همواره تأکید داشته که شورای مرکزی حزب او را از ادامه دبیرکلی معاف کنند و مهم‌تر از آن، «در آخرین کنگره پیش از بهمن ماه ۹۹ هم به اعضا گفته که دنبال جایگزینی برای دبیرکلی حزب باشند. رییس سنی نشست شورای مرکزی حزب کارگزاران سازندگی البته با اشاره

به اصرار مکرر اعضای این شورا بر تداوم دبیرکلی کرباسچی، تاکید کرده که کرباسچی قانع نشده و در نهایت حزب کارگزاران هم «پس از رقابت ناموفق انتخابات ریاست‌جمهوری تصمیم گرفت که با استفاده از تجارب پیشین و رهیافت‌هایی برای آینده و تغییر ذائقه ساختاری توصیه موکد آقای کرباسچی مبنی بر پذیرش تغییر در سازمان اجرایی حزب را مدنظر قرار دهد.» مسیری که کارگزاران سازندگی در حالی پی خواهد گرفت که حالا با توجه به نتایج انتخابات هیات ریسه این تشکل سیاسی، جز مرعشی که در مقام دبیرکل فعالیت خواهد کرد و محسن هاشمی که به عنوان رییس شورای مرکزی در مقام خود ابقا شده، «فاطمه سعیدی به عنوان نایب رییس اول، علی جمالی نایب رییس دوم، حامد منتظری منشی اول و کامبیز مشتاق گوهری به عنوان منشی دوم» هیات ریسه این حزب عضو «جبهه اصلاحات ایران» را تشکیل خواهد داد. همزمان درحالی که به گفته عطریانفر، انتخاب سخنگوی جدید این حزب به نشست بعدی شورای مرکزی موکول شده، ظاهراً بحث استعفای چند عضو شورای مرکزی کارگزاران همچون فرزانه نیز فعلاً متوقف شده است. این درحالی است که علی‌محمد نمازی در گفت‌وگویی مختصر با «اعتماد» از حضور ترکان در نشست شامگاه سه‌شنبه و احتمالاً منتفی شدن بحث استعفای او خبر داده است. همزمان عطریانفر نیز تاکید کرده که این بحث با مخالفت شورای مرکزی مواجه شده است.

اصلاحات و مساله اجماع

اصلاح‌طلبان پس از «دوران اصلاحات» مشکل و دردسر کم نداشته‌اند. پیش از آن همین‌طور. اما با پایان کار دولت سیدمحمد خاتمی و بازه زمانی 8 ساله‌ای که در ادبیات سیاسی به «دوران اصلاحات» شناخته می‌شود، جنس مشکلات و مصایب اصلاح‌طلبان نسبت به آنچه در آن 8 سال دولتمداری در مقابل داشته و با آن دست و پنجه نرم می‌کردند، از اساس متفاوت است، آن‌هم در شرایطی که جنس این مشکلات و مصایبی که در هر مقطع و هر دوره زمانی خاص از این سال‌های پس از دولتمداری اصلاح‌طلبان، پیشروی این گفتمان سیاسی قرار گرفت و البته هنوز هم دست از سرشان برنداشته، متفاوت بوده و به عنوان نمونه همان‌طور که جنس مصایب ناشی از عدم اجماع تام و تمام در 4 ساله نخست دوران احمدی‌نژاد و آنچه پیرو برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری 84 گریبان‌گیر این جریان سیاسی شد، با مشکلاتی که در دولت دوم احمدی‌نژاد و در پی حوادث پس از انتخابات ریاست‌جمهوری 88 اصلاح‌طلبان را با چالش‌هایی مواجه کرد، متفاوت بود، مشکلات پیشروی اصلاح‌طلبان در ادامه مسیر نیز هر زمان به نحوی برای این گفتمان سیاسی مشکل‌ساز بوده و از جمله طی دوران 8 ساله ریاست‌جمهوری حسن روحانی، مقطعی که مجلس دهم، مجلس معاصر دولت بود، نوعی از مشکلات و چالش‌ها روبه‌روی اصلاح‌طلبان بود و زمانی که مجلس نهم یا یازدهم بر سر کار بود، نوعی دیگر از مصایب و دشواری‌ها.

با این همه اما بیراه نیست اگر بگوییم اصلاح‌طلبان در تمامی این 16، 17 سالی که از «دوران اصلاحات» گذشته‌اند، به‌رغم انبوه مصایب و مشکلات و انواع و اقسام دشواری‌هایی که هر مقطع آنان را به چالش

کشیده، از يك منظر خیالشان آسوده بوده و نگرانی نداشتند، به خصوص از يکي، دو سالی بعد از حوادث تلخ انتخابات 88 به اینسو که اصلاح‌طلبان با اتکا به تجربه انتخابات ریاست‌جمهوری 84 از یكسو و البته آنچه در پی همان حوادث پس از انتخابات ریاست‌جمهوری سال 88 آموختند، مسیری را در چند گام برای بازگشت به شرایط عادی و معقول سیاست‌ورزی طراحی کرده و در حالی این مسیر را گام به گام به سوی این هدف پیش آمدند که شاید یکی از مهم‌ترین مولفه‌هایی که کنشگران منتسب به این گفتمان سیاسی به اتفاق، آن را به عنوان عاملی در این پیروزی مورد تاکید قرار می‌دهد، همین عنصر کلیدی «اتفاق‌نظر» و به تعبیر دقیق‌تر «اجماع سیاسی» باشد. به بیان دیگر اگرچه اصلاح‌طلبان طی حدود 16 سال گذشته با گرفتاری‌هایی مواجه بودند و گاه حتی با ناکامی‌هایی اساسی مواجه شدند اما دست‌کم سعی کردند به قول معروف از يك سوراخ، دو بار گزیده نشوند و دست‌کم از آنچه پیرو انتخابات ریاست‌جمهوری 84، منجر به ناکامی انتخاباتی‌شان شد، در انتخابات بعدی با هوشیاری و آگاهی حذر کنند.

این دستاورد و تجربه مهم اصلاح‌طلبان البته در جریان یکی، دو انتخابات گذشته با چالش‌هایی همراه بود و مشخصاً از انتخابات مجلس یازدهم که اسفند ماه 98 با پیروزی چشم‌گیر محافظه‌کاران همراه بود، اصلاح‌طلبان ناچار شدند برای آنکه اجماع‌شان خدشه‌دار نشود، تبصره‌هایی را اضافه کنند و درحالی که به دلیل ردصلاحیت اکثریت کاندیداهای اصلاح‌طلب تصمیم گرفتند لیستی را جهت ورود به انتخابات معرفی نکنند اما در عین حال به احزاب هم اختیار دادند که در صورت تمایل، راساً در این رابطه تصمیم‌گیری کنند. اختیاری که در جریان انتخابات ریاست‌جمهوری سیزدهم نیز تکرار شد و باز درحالی که شورای نگهبان هر 9 کاندیدای موردنظر «جبهه اصلاحات ایران» را ردصلاحیت کرد، این نهاد بالادستی در جناح چپ ضمن تاکید بر اینکه از هیچ‌یک از کاندیدای حاضر در صحنه حمایت نمی‌کند، به احزاب عضو جبهه اختیار تصمیم‌گیری داد؛ اختیاری که البته خروجی ساعت‌های طولانی بحث و گفت‌وگوی اصلاح‌طلبان در جلسات پرتکرار «جبهه اصلاحات ایران» بود و به پشتوانه خرد جمعی این جبهه و جاهت یافته بود. همین هم نشان از این داشت که طیفی از احزاب و اعضای این جبهه سیاسی معتقد است که حتی پس از تجربه حمایت از حسن روحانی در دو انتخابات سال‌های 92 و 96 و البته تجربه «لیست امید» در انتخابات مجلس دهم در اسفند ماه 94، اگر شورای نگهبان همه کاندیداهای اصلاح‌طلب را ردصلاحیت کرد، همچنان می‌شود به ائتلاف با گزینه‌های معتدل‌تر یا حداقل معقول‌تر جناح رقیب وارد مذاکره شده و به هر شکل ممکن، وارد گود انتخابات شد.

این نگاه ظاهرا در مجموعه «جبهه اصلاحات ایران» البته نگاه اکثریت نبود اما با توجه به میزان اثرگذاری بر خروجی نهایی این جبهه، قاعدتا چندان هم در اقلیت مطلق و محض نیست. حال آنکه شاید جز دو، سه حزب و چند چهره مشخص، کمتر شخصیت یا حزب اصلاح طلبی را می‌شناسیم که به‌طور علنی و عمومی از این موضع دفاع و خود را قائل به آن اعلام کند. «کارگزاران سازندگی» اما معمولا نظرش را درخصوص این دست انعطاف‌های سیاسی در قبال محدودیت‌های حاکم رسانه‌ای کرده است. اما آنچه شامگاه سه‌شنبه در نشست شورای مرکزی این تشکل سیاسی اصلاح طلب رقم خورد، علاوه بر اینکه نشان می‌دهد این نگاه الزاما مورد وثوق همه اعضا نبوده، در عین حال می‌تواند نشانه‌ای باشد از مسیر متفاوت این حزب اصلاح طلب در ادامه راه.

حاشیه‌های نشست سرنوشت‌ساز

همزمان اما درحالی که برخی رسانه‌های اصولگرا طی ساعاتی که از اعلام خبر تغییر دبیرکل حزب کارگزاران سازندگی می‌گذرد، سعی در آن داشتند که با حاشیه‌سازی، این‌طور القا کنند که اوضاع در این حزب مساعد نیست و اختلاف بر روابط اعضای شاخص کارگزاران سازندگی حاکم شده اما توضیحات محمد عطریانفر درباره روندی که در راستای برگزاری نشست شامگاه سه‌شنبه طی شد، نشان از نادرستی ادعای رسانه‌های اصولگرا دارد. به گفته عطریانفر، تعدادی از اعضای شاخص کارگزاران سازندگی شامگاه دوشنبه یعنی 24 ساعت پیش از برگزاری نشست شورای مرکزی، با کرباسچی دیدار کرده و باز به‌رغم اصرار آنان، کرباسچی حاضر به ادامه دبیرکلی نشده است. آن‌چنان که حسین مرعشی نیز تنها وقتی در نشست شامگاه سه‌شنبه حاضر به پذیرش مسوولیت دبیرکلی شده که دیده اصرارش بر اعضای شورای مرکزی اثرگذار نیست و باوجود آنکه نه او و نه البته هیچ‌یک از دیگر اعضای این حزب، حاضر به اعلام کاندیداتوری برای سمت دبیرکلی نبوده، صرفا به دلیل اصرار اعضا قانع شده است. عطریانفر همچنین به «اعتماد» گفته که کرباسچی بر این نظر بوده که مسوولیت دبیرکلی را به مرعشی بسپارد و همواره نسبت به موقعیت، جاهت، منزلت و استخلاف آقای مرعشی تاکید داشته است.

اما درحالی که تغییر مهم راس حزب کارگزاران سازندگی همراه شد با عدم انتشار روزنامه سازندگی، شایعاتی درخصوص اختلاف در این حزب مطرح شد اما عطریانفر می‌گوید مشکل این روزنامه ربطی به مسائل مربوط به تغییر دبیرکل حزب ندارد. این درحالی است که به گفته عطریانفر، از این پسر کرباسچی ریاست کمیته سیاسی حزب را برعهده خواهد داشت؛ کمیته‌ای که به گفته این عضو ارشد کارگزاران سازندگی، مهم‌ترین و سیاسی‌ترین کمیته حزب است. هر چند عطریانفر با اشاره به

غيبت کرباسچي در نشست شامگاه سه‌شنبه، اذعان کرده که کرباسچي هنوز این تصمیم شوراي مرکزي در خصوص سپردن مسووليت رياست بر کمیته سياسي به او را نپذيرفته است. با این همه باید دید طی روزهاي آینده چه سرنوشتي در انتظار این تشکل سياسي اصلاح‌طلب است.

□□□□□□ □□□□ 20 □□□□□□ □□□□□□□□:□□□□